

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медийна екосистема), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 35 от 18.IV. 2023 г .

Рецензент: проф. д-р Николай Михайлов

Кандидат: доц. д-р Симеон Игнатов Василев

I. Обща характеристика на кандидатите и изискванията за конкурса.

В обявения конкурс участва единствен кандидат - доц. д-р Симеон Игнатов Василев, преподавател в СУ „Св. Кл. Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация. Подадената от него документация за конкурса включва всички необходими материали, които са комплектовани и изключително коректно систематизирани в съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

A. Професионален и академичен профил на кандидата. Доц. д-р Симеон Василев завършва Софийския университет през 1987 г. След това той продължава образованието си като специализира германистика в Университета в Хале (ФРГ) през 1991 г. и след това журналистика в Университета в Кардиф (Уелс, Обединено кралство). През 2018 г. успешно защитава дисертационен труд на тема „Лидерство в глобална медийна среда. Политическо лидерство и журналистически интерпретации през първото десетилетие на 21 в.“ във ФЖМК и придобива ОНС „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки Журналистика (Международна комуникации). От 2020 г. заема академичната длъжност „доцент“ в катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ на ФЖМК. Като преподавател доц. д-р Симеон Василев е високо ценен както от колегите си, така и от студентите, за които особено значими са и теоретичните лекции и практическите задачи, включени в неговите програми и учебни дисциплини. Интересът към международната комуникация и отличното познаване на немския език водят кандидата към професионални занимания с журналистика. От 1992 г. той е на работа в Българска национална телевизия като международен редактор, а от 1993 е на ръководни постове там. От 1995 до 2000 г. доц. Василев е завеждащ кореспондентски пункт I степен на БНТ в Бон и Берлин, Германия като извършва активна журналистическа дейност в ролята на кореспондент и специален пратеник на Българската национална телевизия. В своята професионална практика той е е отразявал срещи на върха на ЕС, НАТО, ЗЕС, ОССЕ и ООН, както и десетки междуправителствени

конференции и междудържавни срещи на България на европейско и световно равнище. Професионалната му журналистическа работа продължава освен в БНТ и в други медии и медийни групи, в които доц. Василев освен журналистически заема отговорни и ръководни длъжности, като бих отбелязал дейността му като създател и ръководител на пресцентъра на НДК (2014 г.).

Богат и продължителен е и опита на кандидата като лектор и преподавател. Като лектор на Института за публична политика той води обучителни курсове, посветени на публичните комуникации, взаимоотношенията на медии и институционални политики, медиите и гражданското общество, държавната администрация и медиите, както и провежда със слушателите практически занятия за формиране на комуникативни умения. Във ФЖМК доц. Василев е ангажиран като хоноруван преподавател от 2011 г. , а лекционната му дейност продължава и досега като редовен преподавател, който заема академичната длъжност „доцент“ от 2020 г. На този фон заслужава да се посочат и темите на курсовете, с чието преподаване е ангажиран кандидата - дисциплините „Медийна екосистема“, „Културно-исторически взаимовръзки и медийно съдържание“, "Лидерство в Европа", „Целева аудитория и медийно съдържание“ и др. Колегата преподава и дисциплините „Комуникативни умения“, "Световни медии на 20 и 21 век“, както и „Медийна конвергенция" в магистърска програма „Продуцентство и креативна индустрия“. Както се вижда описания академичен и професионален профил на кандидата доц. д-р Симеон Василев очертава и удостоверява един утвърден професионалист в областта на медиите и публичната комуникация в национален и международен план, както и на ерудиран и опитен преподавател с достатъчно опит в курсове за студенти от бакалавърска и магистърска образователно-квалификационна степен на висшето образование в полето на медийната екосистема, медийната култура, медийната среда и различните комуникационни канали, както и други, свързани със структурирането и взаимодействието на медиите като феномен и като индустрия в съвременния свят. Тази широка проблематика, в която вече дълги години работи кандидатът и в която има доказани научни приноси и професионални постижения, изцяло попада в тематичното поле на обявения конкурс.

Б. Изпълнение на минималните национални изисквания. Публикационна активност и научна ангажираност. Общо за участие в обявения конкурс доц. д-р Василев е представил впечатляваща научна продукция, включваща като наукометрични показатели: 1 монография (основен хабилизационен труд), 1 монография, която не е представена като основен

хабилитационен труд, 1 участие в колективна монография, 2 студии, 11 статии и доклади, публикувани в научна периодика, в научни сборници и продължаващи издания с научно рецензиране със значими научни резултати. Всички те не повтарят представените за заемането на академичната длъжност „доцент“ (2020 г.) Изброените данни показват висока публикационна активност от страна на кандидата, активния му ангажимент в научните изследвания и в академични дейности. Изпълнението на минималните национални изисквания чл. 2б от ЗРАСРБ от страна на кандидата е безспорно. Предоставените данни свидетелстват за надвишаване на необходимия брой точки по различните критерии. Впечатление прави високия брой точки по критерий Д, който всъщност описва научния отзвук на публикациите на автора. Цитираните авторски текстове на кандидата реферират към един добре познат в научната общност колега, чиято изследователска научна продукция се следи с интерес и се използва често като позоваване на опита на доказан изследовател с висок авторитет в областта на медиите, медийната среда и на журналистиката. Доказано с данни е и участието на кандидата в разнообразна проектна дейност, той активно се включва в национални научни или образователни проекти и подпомага тяхната успешна реализация.

Цялостният преглед на профила на кандидата, както и характеристиката на неговите академична, преподавателска и професионална дейности, както и изпълнението на минималните национални изисквания описват напълно релевантна за нуждите на обявения конкурс кандидатура на колега, който регулярно и активно участва в научна, изследователска и преподавателска дейност, има висок авторитет в академичната общност и е ангажиран научно със задълбочен анализ на медийната комуникация, взаимодействията между медийните институции и потребителите, както и с успешно преподаване на тази медийна тематика.

Приемам еднозначно, че от тази гледна точка кандидатът доц. д-р Симеон Василев не само изпълнява, но и значително надвишава необходимите изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ според Правилника на СУ „Св. Кл. Охридски“ в желаното професионално направление.

II. Анализ на научните публикации на кандидата. Общият преглед на научните трудове и публикации на кандидата дава представа за значителния интерес на доц. Василев към проблемите на медийната екосистема, дигиталната медийна трансформация и нейното многопосочно влияние върху публичната комуникация, проучването на социалните мрежи и влиянието им върху медийната среда и медийното съдържание и други научни проблеми,

който са изцяло в полето на обявения конкурс. Значимият принос на кандидата в тези области е безспорен, тъй като редовната му публикационна дейност се основава на широка осведоменост, богат библиографски ресурс и критичен прочит на проучванията на водещи български и чужди изследователи и техните концепции. Особено интересен за мен е философският подход към изследването и обяснението на различните аспекти на медийната култура и на медийното общество. Положително допълнение към подход е доброто познаване и описание на „метафилософски реалности“ от страна на кандидата – език, културна традиция, историческа перспектива, обществена система, специфични нрави, медийна среда, политическа атмосфера, парадигми на съответни школи в комуникационното знание. Приемам самооценката на доц. Василев, че „успешен е опитът на автора да анализира не само семантиката на тези понятия, но и да достигне до тяхното концептуализиране“ (14 Contributions). В често използвания у нас семиотичен подход за обяснение на някои комуникационни явления, основно в областта на маркетинговите комуникации, но и изобщо, сякаш не се обръща особено внимание на метода на Юрий Лотман („За двата модела на комуникация в системата на културата“) към знаковите системи (семиотичната теория за културата), в който именно чрез изразите на културата (културни кодове) и чрез културния смисъл се осъществяват взаимодействията в медиасферата (Джон Хартли) и в публичната сфера (Юрген Хабермас). „Медиите са своеобразен индикатор за културни ценности, а тяхната медийна логика е движещата сила на процесите в обществото и особено – в политиката“, пише кандидатът (*Медийна екосистема. Предизвикателства на трансформацията.* с. 41). Следвайки логиката на изложението, журналистиката чрез медиите е онази, която като обединяваща тези две сфери провъзгласява и „възпитава“ в обществото понятия като свобода, независимост, права на човека, демократични ценности („Няма публична сфера без медии“, пак там, с. 21). „Във всяка държава най-висшата власт принадлежи на целия народ като цяло, хората са истинският източник на цялата законна власт, самите суверени са назначени да наблюдават правилното прилагане на законите, на които самите те са подчинени, собствената им власт се основава само на спазването на справедливостта, която те са длъжни да въздават дори на най-последния от своите поданици“, пише един от пионерите на съвременната журналистика, Жан Пол Марат в „Дар за Отечеството“ в издавания от него вестник „Приятел на народа“.

Основният хабилитационен труд, с който кандидатът участва в конкурса е монография, озаглавена *Медийна екосистема. Предизвикателства на трансформацията.*, С., 2023. Тя

предлага оригинална научна интерпретация на същността на медийната екосистема и на трансформацията на съвременната медийна реалност в резултат на технологични, социални, икономически и културни фактори. Без съмнение това е едно обогатяване на изследователския подход към този важен за комуникационното знание феномен. Изследването на доц. Василев представя един премислен и систематичен метод за изучаването на медиите, който позволява широка научна перспектива и разширява комуникационното знание. Научното внимание на кандидата е насочено към процесите на трансформация в медиите, между които най-силно е влиянието на дигиталните технологии. То променя не само медиите, а и социалната и културна картина на света. Светът на цифровата (глобална) комуникация се превръща в огромна потребителска повърхност, в която няма йерархия или технологично привилегировано място, т.е. по думите на Фридман светът става „плюсък“ (наблюдение на Норман Болц)¹. Доц. Василев описва основното понятие на своя труд - медийната екосистема - като съвкупност от технологична иновация, социална модерност и културно явление в отношенията между човека и медийната среда. Голяма част от изследването е посветена на многоаспектен анализ на процеса на глобализация и на ролята, която цифровите медии и появата на мрежовото общество играят в него. Основното изследователско усилие е изцяло релевантно на тематиката на обявения конкурс и е свързано със задълбочен интердисциплинарен анализ, чрез който медийната екосистема се дефинира като „универсум“, който е определен от много фактори - класическите и новите медии, компютърът и мрежата, медийната среда на комуникационния процес и техноеволюцията, журналистическите принципи и медийните стандарти в социалните, политическите, моралните, културните и правните аспекти на обществените отношения. Интересът на комуникационното знание към описание и систематизиране на медийната среда с понятия, заети от други области на науката² е обоснован с редица аргументи, от които тук мога да споделя онзи, който използва и доц. Василев – медийната екосистема е научна дисциплина която се легитимира като метод, чрез който се установява произхода, промяната, функционирането и общото въздействие – политическо, социално, морално, професионално, технологично – на всички изграждащи медийното функциониране и влияние елементи. „Медийната екосистема е едновременно резултат от всеобхватни последици и взаимосвързаност с други области на социалното развитие. Тя трудно може да

¹ “От гледна точка на медиите глобализацията е преди всичко способността на хората да си комуникират и да се информират в глобален мащаб“, *Медийната екосистема*....с. 16

² „Традиционно екологичната система или екосистемата се отнася до биологична система, състояща се от естествена физическа среда и живите организми...“, *Медийната екосистема*....с. 21

бъде представена отделно, защото е неразривно свързана с историческия процес като цяло“ (с.20). Монографията представя медийната екосистема и като академична теория, защото изследването и включва изучаването на широк брой академични полета – социология, философия, етика, история, медийни изследвания, медийна теория, политология и много други, с анализа, на които авторът се е справил с лекота и които напълно съответстват на тематиката на обявения конкурс. Монографията се основава на много голям брой от разгледани автори и на широк обем от теоретични парадигми, като между тях ясно се проследява оригиналната изследователска позиция на доц. Симеон Василев. Изводът от монографичния труд подвежда под общ знаменател многоаспектните, но кохерентни изследователски насоки и се отнася до структурната промяна на медийната екосистема („медийна екосистема в еволюция“, с. 156) вследствие на дигиталните иновации в нея и все по-голямото и значение за публичната сфера. В труда си авторът последователно демонстрира много висока ерудиция, което се вижда от многобройните позовавания на различни автори по темата и изследователска оригиналност чрез различните, понякога неочаквани, сюжети, въз основа на които стига до своите обобщения. Водещият научен замисъл на монографията има безспорен принос поради концептуалното проясняване на понятието „медийна екосистема“, до което успешно достига автора – „свкупност от технологична иновация, социална модерност и културно явление в отношенията между човека и медийната среда“, бих допълнил социологически и неизменна част от „жизнения свят“ (онова, което има значение и смисъл) за съвременния човек.

Във втората монография (която не е представена като основен хабилитационен труд), с която доц. Василев участва в конкурса (*В спиралата на споделянето: Медийно съдържание и социални мрежи. С., 2022*) обект на изследване са социалните мрежи, тяхното значение за комуникационното взаимодействие и медийната култура като самоидентификация на съвременния „медиян човек“ в условията на специфична комуникационна промяна. Журналистика като професия е тази, която, според доц. Василев има основна роля в създаването и свободното разпространение на достоверна информация. Заедно с това той отбелязва съмнения в актуалната валидност на класическия обяснителен модел (agenda setting) на Маккомбс и Шоу относно ролята на журналистиката и медиите поради увеличаването на значението и на влиянието на социалните мрежи върху обществените дебати, а също така и върху върху самите медии. Авторът използва интегралният подход като методологическа основа в изследването на феномена на социалните мрежи, както и на тяхното влияние върху

социокултурните характеристики (в най-широк смисъл) на съвременните общества. Изключително актуални са въпросите, върху които разсъждава доц. Василев – този за възможната регулация на съдържанието в социалните мрежи и за все по нарастващото влияние на изкуствения интелект³. Появата и налагането на интернет браузърите коренно променят употребата на интернет и водят до платформизация на глобалния комуникационен процес, а изкуственият интелект обещава коренна промяна на начина, по който хората стигат до знанието, разширяват го и го използват и това отново е процес на комуникация, който трябва да бъде изследван. Монографията развива комуникационната теория и очертава възможностите и рисковете пред делиберативната комуникация в спиралата на споделянето като стимул за дебат сред гражданите.

Предложените за участие в конкурса статии и студии от доц. Василев са отново са разположени като тематика и сюжет в научното поле, в което е обявен – медийна трансформация, нова медийна култура, отношенията медии–публика, разсъждения върху тенденциите на развитие на медийната екосистема, комуникацията в социалните мрежи (social networking service). „Социалните мрежи промениха медийната среда така, че тя все повече се контролира от потребителя, а не само от създателя на съдържание“, забелязва автора в студията *Медийната трансформация*. Социалните мрежи се различават от другите онлайн форми на комуникация поради високата степен на интерактивност, както и заради максималната възможност за споделяне на информация между различни общности или в техните рамки. По този начин потребителите могат да използват различни медийни форми, за да комуникират помежду си – подкасти, аудио и видео съдържание, изображения, стрийминг и т.н. Комуникацията в социалните мрежи вече е основният източник на информация, към който обществото се обръща, поне в по-голямата част от света. Цитатът на Пол Валери, който Валтер Бенямин използва в знаменитата си статия се отнася и до съвременните онлайн комуникационни мрежи: „ще бъдем снабдявани с изображения и поредица от звуци, появяващи се и изчезващи с [едно] просто движение, съвсем незначително като жест“⁴. Доц. Василев изследва въпроса дали социалните мрежи подпомагат или застрашават посредническа роля на журналистиката в обществото и дали променят професионалните роли в сферата на публичната комуникация най-вече влиянието на тази професия върху „колективната

³ През юни 2023 г. ЕП прие Законодателен акт за изкуствения интелект, който категоризира ИИ и начините на неговото приложение въз основа на техния потенциален риск.

⁴ по В. Бенямин, „Произведението на изкуството в епохата на неговата техническа възпроизводимост“

неспособност да се прави разлика между факти и измислици“. Наистина все по разпространяващото се влияние на социалните мрежи променя професионалните роли на репортерите, PR специалистите, рекламистите и на всички, ангажирани с публична комуникация. Това е важен изследователски и академичен проблем, който е свързан с медийната екосистема и акцентът на доц. Василев върху него е аргументиран. Ефективното разпространение на образи, текстове, видео съдържание чрез онлайн платформите изисква вникване в природата на последните и контекстът, в който те се използват. Тази задача не само си поставя, но и успешно решава кандидатът като според него в променената медийна среда „комуникационният процес ще продължава да бъде творчески процес“, като при това се съобразява с професионално-етичните стандарти, особено пред лицето на отворените за всички публикации в интернет пространството, за които липсва проверка на факти и изобщо някаква гаранция за истинност на данните.

Кандидатът е последователен в своите научни интереси и всяка следваща публикация задълбочава анализа и предлаганите концепции, както и засилва впечатлението за умела интерпретация на обекта на научен интерес. Смятам подобна последователност и академична упоритост за похвална и достойна за позицията, към която се стреми кандидата, още повече, че в проучвателската си и изследователска дейност той проявява, така да се изразя научни дисциплинираност и регулярност на публикациите по темата на медийната екосистема и нейната динамика. Ако мога да се обърна към философията на св. Августин и неговата дихотомия за „знание от любопитство“ (което е повърхностно и без голяма стойност) и „съществено знание“ (познание за нещата), то със сигурност отнасям научните усилия, публикации и постижения на доц. Василев към второто.

III. Научни приноси. Преподавателска работа и лични впечатления. Самооценката на научната и публикационна активност, извършена от страна на кандидата е направена подробно и аргументирано и аз потвърждавам приносните моменти, които той е посочил в справката (*14 Contributions*). Те могат да се подредят в няколко насоки. На първо място – успешните научни усилия за определяне на съдържание на понятието „медийна екосистема“ и как то се отличава от „медийна екология“, „медийна среда“, „медийен пейзаж“ и др. Независимо от това, че понятието често се употребява в научни публикации, то се схваща някак си като саморазбиращо се и понякога – с конспиративен привкус. Самото то е заето от друга научна област и обяснението му в медиен контекст е сложно. За автора медийната екосистема е немислима извън нейната взаимосвързаност и обусловеност от значимите за

обществото системи, както и не може да бъде изследвана извън културния и философския контекст. Това носи теоретична значимост на понятието и то придобива ценност като изходно за бъдещи изследвания, включително и емпирични в областта на медиите и тяхното въздействие върху обществото, примерно влиянието на медийната конвергенция. Като всяка екосистема и медийната трябва да е устойчива и балансирана, както и доказва доц. Василев с идеята за съвместното функциониране на традиционни и нови медии, които взаимно си влияят и се конкурират, без да са в непреодолим антагонизъм (има и такова понятие – cooperation, от cooperation и competition).

Също приносна е оригиналната и с научна новост теза на доц. Василев за характерната черта на съвременния комуникационен процес – спиралата на споделянето, една все по-нарастваща актуална медийна тенденция с различни прояви, засягаща структурната промяна в публичната сфера. Колегата предлага аргументиран модел за този феномен, който се състои в предефинирането и реконцептуализирането на много от традиционните параметри на комуникационния процес през призмата на споделянето и логиката на мрежовото общество.

Без да изчерпвам приносните моменти в публикационния масив, представен от кандидата искам да отбележа и анализът на медийната дигитална трансформация⁵, който води до извода за необходимостта от нова теория за нейното обяснение и от нова обществена, социална и политическа култура, с които да се посрещнат предизвикателствата към медийната екосистема. Много силно впечатление прави философския подход на доц. Василев към всяка от изследваните теми, критическите му разсъждения върху фундаментални проблеми като медиите, технологията, комуникацията, морала, ценностите, работата с понятия, познаването на различни теории, логиката на неговите аргументи, с които обосновава собствените си идеи. Това отличава доц. Василев в нашата общност на изследователи на обществените комуникации и му създава авторитет на задълбочен и последователен в своите занимания учен.

По отношение на преподавателската и лекторска дейност познавам доц. Василев като много квалифициран и ерудиран преподавател в полето на медиите, медийна екосистема, връзките с обществеността, професионалната етика, културно-исторически взаимовръзки и медийно съдържание, и др. За периода на преподавателска дейност доц. д-р Симеон Василев има общо 22 успешно защитили дипломна работа студенти – 11 научни ръководства и защитени

⁵ По думите на известния американски журналист и публицист Анди Руни, „Компютрите улесняват много неща, повечето от които не трябва да бъдат улеснявани“.

дипломни работи на бакалаври и магистри. Активното участие в процедурите по дипломиране се допълва от изготвянето на над 20 рецензии на дипломни работи и участия в държавни комисии за дипломни защиты, все факти, които дават представа за един утвърден и търсен от студенти и колеги лектор и педагог, доказал своите умения на надежден научен ментор и преподавател, необходими достойнства за целите на академичната позиция, към която се стреми доц. Василев. Не мога да изброя всички приложени доказателства за удачния избор на кандидата за желаната длъжност, но на всяка цена ще спомена, че доц. Василев е дългогодишен уважаван член на Съюз на българските журналисти и носител е на „Златно перо“ на СБЖ за 2018 г. за изследователски принос в областта на съвременната журналистика.

Личните ми впечатления от кандидата като колега с когото съм работил и общувал в съвместни научни и организационни ангажименти е за човек с разнообразни интереси, добросъвестен колега с много ценни морални качества, журналист и човек на словото с висок авторитет в професионалните и академични среди. Той е и преподавател, чийто лекционни часове по свидетелства на студентите са предпочитани поради завладяващия начин, по който кандидатът провежда своите лекции и семинарни занятия.

IV. Заключение. Прегледът и анализа на публикационната, изследователска и преподавателска дейност на доц. д-р Симеон Игнатов Василев, единствен кандидат в конкурса, ми дава възможност да направя извода, че той е кандидат, който е предоставил безспорни доказателства за всички необходими реквизити за заемане на желаната академична длъжност „професор“. Смятам, че представените доказателства за цялостно изпълнение на критериите за хабилитация на Закона и на Правилника за прилагането му на СУ от страна на кандидата са безспорни и формално и в съдържателен план. Еднозначно приемам, че **кандидатурата на доц. д-р Симеон Игнатов Василев изцяло покрива изискванията за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медийна екосистема), гласувам положително и предлагам на уважаемото научно жури да го избере за нея.**

Дата: 10.08. 2023 г.

Член на журито: проф. д-р Николай Михайлов